

03.12.2003

PSA- 2003- R-2-53

Varkauden kaupunki
PL 208
78201 Varkaus

Viite

Asia Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta koskien jätteenkäsittelytoimintoja Leppävirran kunnassa sijaitsevilla Riikinnevan jätteenkäsittelyalueella

Varkauden kaupunki on toimittanut Pohjois-Savon ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994 muutettu 267/1999) mukaisen arviointiselostuksen, joka koskee Riikinnevan jätelaitoksen kehittämistä / laajentamisesta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeessa, koska kyseessä on osin ongelmajätteiden käsittelylaitos ja alueelle kaavaillaan rakennettavan uusi kaatopaikka, jonne voidaan sijoittaa jätettä vuosittain enemmän kuin 50000 tonnia.

Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan (Varkauden kaupunki) laatima asiakirja, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista sekä yhtenäinen arvio vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista.

Arviointimenettely on alkanut Varkauden kaupungin toimitettua arviointiohjelman Pohjois-Savon ympäristökeskukseen 07.03.2003. Pohjois-Savon ympäristökeskus on antanut siitä lain mukaisen lausunnon 12.06.2003. Arviointimenettely päättyy kun Pohjois-Savon ympäristökeskus antaa lausunnon arviointiselostuksesta.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on selvennetty liitteessä 1.

HANKKEESTA VASTAAVA

Varkauden kaupunki

HANKE JA SEN VAIHTOEHDOT

Varkauden Seudun Jätehuollon ja Tielikelaitoksen tarkoituksena on laajentaa Riikinnevan alueella pilaantuneiden maa-ainesten käsittelyä koskemaan myös ongelmajätteiksi luokiteltaviin pilaantuneisiin maa-aineksiin ja muuhun pilaantuneiden maiden käsittelyyn sekä laajentaa toimintaa alueella koskemaan myös teollisuuden sivutuotteiden varastointia ja käsittelyä sekä teollisuusjätteen loppusijoittamista.

Toteutettavaksi aiotussa pilaantuneiden maiden käsittelykeskuksessa tarkoitus vaurautua seuraaviin pilaantuneiden maiden käsittelymenetelmiin ja vuosittaisiin määriin, joiden mukaisesti ympäristövaikutukset arvioidaan:

- Sementti- ja bitumistabilointi, 25 000 t/a
- Terminen desorptio, 20 000 t/a
- Alipainekäsittely, 5 000 t/a
- Uudet hyväksyttävät puhdistustekniikat, joita tekniikan kehittyessä otetaan käyttöön

Yhdyskunta- ja teollisuuden jätteiden ympäristövaikutukset arvioidaan seuraaville jätemäärille:

- Yhdyskuntajäte
 - Sekalainen loppusijoitettava yhdyskuntajäte 15 000 t/a
 - Rakennusjäte 5 000 t/a
- Erityisjäte 1 000 t/a
- Kotitalouksien ongelmajäte 200 t/a
- Hyötyjätteet 5 000 t/a
- Teollisuusjätteet Varkaudesta
 - Loppusijoitettavat 15 000 t/a
 - Hyödynnettävät jätteet 35 000 t/a
- Välivarastoitavat muualta tuotavat teollisuuden sivutuotteet 10 000 t/a
- Ylijäämämaat 20 000 t/a

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kolmea eri vaihtoehtoa:

Toimintojen osittainen lakkauttaminen, Vaihtoehto 0

Riikinnevan jätekeskuksella ei toteuteta uusia hankkeita. Nykyiset toiminnot jatkavat olemassa olevien ja uusittavien ympäristölupien turvin mukaan lukien tavanomaiseksi jätteiksi luokiteltavien pilaantuneiden maiden loppusijoitus. Kaatopaikka suljetaan tällöin viimeistään vuonna 2007, koska nykyinen kaatopaikka ei täytä valtioneuvoston päätöksen kaatopaikoista (861/1997, muutos 1049/1999) mukaisia kaatopaikoilta vaadittavia pohjarakennevaatimuksia.

Uudet teollisuuden- ja ongelmajätteen alueet ja toiminnot, Vaihtoehto 1

Riikinnevan kaatopaikan käytettävissä oleva ja suunniteltu täyttötilavuus käytetään kokonaan hyväksi. Riikinnevalle ryhdytään käsittelemään ja sijoittamaan teollisuusjätettä sekä myös ongelmajätteiksi luokiteltuja maa-aineksia.

Uudet yhdyskunta-, teollisuus- ja ongelmajätteiden alueet ja toiminnot, Vaihtoehto 2

Nykyisin käytössä oleva yhdyskuntajätteen kaatopaikka suljetaan viimeistään 2007 ja otetaan käyttöön uusi yhdyskuntajätteen loppusijoitusalue ja ryhdytään käsittelemään ja sijoittamaan teollisuusjätteitä sekä ongelmajätteiksi luokiteltavia pilaantuneita maa-aineksia.

ARVIONTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Savon ympäristökeskus on yhteysviranomaisen ominaisuudessa kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta Heinäveden, Joroisten, Jäppilän, Kangaslammin ja Leppävirran kuntien sekä Varkauden kaupungin ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksen il-

moitustauluilla 23.09.2003 – 24.10.2003. Kuulutus on julkaistu Varkauden Lehti nimisessä lehdissä 23.09.2003. Arviointiohjelma on nähtävillä arviointimenettelyn ajan Heinäveden, Joroisten, Jäppilän, Kangaslammin ja Leppävirran kunnanvirastoissa sekä Varkauden kaupungin teknisessä virastossa ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa.

Arviointiselostuksesta on pyydetty lausuntoja ja mielipiteitä 24.10.2003 mennessä Pohjois-Savon ympäristökeskukselle.

Varkauden kaupunki järjesti hanketta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sekä arviointiselostusta koskevan yleisötilaisuuden 18.09.2002 Varkauden kaupungin talolla.

Hankkeelle on perustettu ohjausryhmä, johon kuuluvat Varkauden kaupungin, Leppävirran kunnan, Stora Enso Oyj:n, Tieliikelaitoksen, Pohjois-Savon Liiton ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksen edustajat sekä ympäristövaikutusten arviointia laativan konsultin edustajat. Hankkeella on lisäksi seurantaryhmä, johon kuuluvat Heinäveden, Joroisten, Jäppilän, Kangaslammin ja Leppävirran kuntien edustajat sekä edustajat Metsähallituksesta, Varkauden luonnonystäväistä, Ruokojärven osakaskunnasta ja Pohjois-Savon Luonnonsuojelupiiristä.

Hanketta on esitelty myös Leppävirran kunnan ja Varkauden kaupungin internet-sivuilla osoitteissa: www.leppavirta.fi ja www.varkaus.fi.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Pohjois-Savon ympäristökeskukselle toimitettiin 10 lausuntoa. Pohjois-Savon ympäristökeskus toimittaa kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle Varkauden kaupungille tämän lausunnon liitteinä.

Arviointiselostuksesta annettujen lausuntojen keskeinen sisältö oli seuraava:

Pohjois-Savon liitto toteaa lausunnossaan, että Pohjois-Savossa on vireillä kolme pilaantuneiden maiden käsittelykeskushanketta, joka johtaneen ennen pitkää laitosten erikoistumiseen, millä on vaikutusta niiden toimintojen luonteeseen, ympäristövaikutuksiin ja kuljetusten logistiikkaan. Arviointiselostuksessa käsittelykeskuksen tarvetta on tarkasteltu niin yleisesti, ettei tarkastelun perusteella voi arvioida, mikä käsittelykeskuksen merkitys on alueellisesta näkökulmasta pilaantuneiden maiden käsittelyssä.

Täsmennyksenään Pohjois-Savon liitto toteaa, että Riikinnevan jätteenkäsittelyalue on osoitettu Varkauden seutukaavassa merkinnällä ET, yhdyskuntateknisen huollon alue, kaatopaikka ja että Pohjois-Savon maakuntaohjelma on hyväksytty maakuntavaltuustossa 9.6.2003.

Itä-Suomen lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto toteaa, että selostuksesta ei vielä kukaan selviä vaikutusalueiden rajausta, eikä vaikutusalueella sijaitsevien asuinrakennusten, vapaa-ajan kiinteistöjen, asukkaiden määrää. Samoin vaikutusalueella asuvien asukkaiden ikärakennetta eikä väestöryhmiä ole esitetty arviointiselostuksessa. Näiden tietojen esittäminen olisi ollut tarpeen sen vuoksi, että tällöin voisi tarkastella kunkin ryhmän kannalta vaikutuksia esim. liikkumiseen. Lisäksi vaikutusalueen rajauksen puuttuminen vaikeuttaa hahmottamaan mitä tarkoitetaan esim. lähialueen asukkailla.

Onnettomuus- ja häiriötilanteisiin varautumista ei ole esitetty.

Arviointiselostuksesta ei ilmene esim. mihin perustuu toteamus, että lisääntyvästä liikenteestä ei aiheudu haittaa asukkaille eikä liikenneturvallisuuden heikkenemistä.

Läänihallitus haluaa korostaa hankkeesta tiedottamisen merkitystä ja tärkeyttä ja toteaa, että ennakkopelkoja voidaan lieventää ja vähentää tiedottamisella esim. paikallisessa lehdes-
sä.

Lääninhallitus esittää, että tehtävään perustilaselvitykseen sisällytettäisiin talousvesikaivojen veden laadun selvittäminen.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri toteaa, että suunnittelun lähtökohtiin olisi hyvä selvästi määritellä pyrkimys käyttää tulevaisuudessa parasta käytettävissä oleva tekniikkaa. Nyt selostuksessa mainitaan useaan otteeseen vain nykyiset menetelmät pilaantuneiden maa-ainesten käsittelylle ja ohimennon mahdollisuus käyttää tulevaisuudessa markkinoille ehkä tulevia uusia menetelmiä.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri pitää tarkastelluista vaihtoehdoista vaihtoehtoa 1 parhaimpana jatkosuunnittelun pohjaksi siten, että haitallisia ympäristövaikutuksia edelleen ehkäistään tarkemmalla suunnittelulla, jätteiden määrää vähentämällä, käsittelytekniikkaa kehittämällä ja toiminnanaikaisen melun torjunnalla.

Jäppilän kunnanhallitus toteaa, ettei vaikutusalueiden rajaukset ole esitetty arviointiselostuksessa riittävän selvästi.

Pilaantuneiden maiden ja teollisuusjätteiden käsittelyalueiden seudullista merkitystä olisi tullut korostaa enemmän arviointiselostuksessa.

Ehdotus seurantaohjelmaksi on liian ylimalkainen, eikä se sisällä riittävän konkreettista ehdotusta.

Savo-Karjalan tiepiirillä ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta. Tiepiiri totetaan lausunnossaan, että paikallistien parantaminen ja päällystäminen sisältyvät vuoden 2004 alustavaan parantamisohjelmaan. Tien parantaminen ei kuitenkaan sisällä tien leventämistä, eikä täten pientareenkaan leventämistä, jota arviointiselostuksessa esitettiin onnettomuusriskien vähentämiseksi. Tiepiiri harkitsee kuitenkin nopeusrajoitusten asettamista välille valtatie 5 – Riikinnevantie, mikäli olosuhteet tien parantamisen jälkeen niin edellyttää.

Joroisten ja Kangaslammin kunnanhallituksilla, Leppävirran rakennus- ja ympäristölautakunnalla ja Varkauden kaupungin teknisellä lautakunnalla, jonka antamaan lausuntoon **Varkauden kaupunginhallitus** yhtyy, ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yleistä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarkoituksena on edistää toteutettavaksi aiottujen hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja heidän vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia.

Koska arviointimenettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä, niin arviointimenettelyyn ei liity valitusoikeuksia. Hankkeen toteuttamista koskevissa muissa laeissa säädetään asianosaisten oikeudesta valittaa hanketta koskevista päätöksistä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima selvitys, jossa on arvioitu mitä vaikutuksia hankkeen toteuttamisesta syntyy.

Ympäristövaikutusten arviointi on tehty arviointiohjelman (ollut nähtävillä 6.5.2003 – 6.6.2003) ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Joiltakin osin arviointiselostuksessa olisi tullut käsitellä asioita tarkemmin, jotta arvioinnista olisi saatu aineistoa varsinaisen toiminnan ympäristölupahakemukseen. Näitä tarkennettavia kohtia, joita tultaneen vaatimaan esittämään ympäristölupahakemuksessa, on kerrottu jäljempänä olevien otsikoiden alla.

Arviointiselostuksen riittävyys

Pohjois-Savon ympäristökeskus katsoo, että Riikinnevan jätelaitosta koskeva arviointiselostuksessa on käsitelty melko kattavasti ja selkeästi YVA-lain edellyttämiä asioita. Tiedot hankkeesta, sen tarkoituksesta, sijainnista ja maankäyttötarpeesta sekä toiminnasta syntyvistä vaikutuksista on esitetty selkeästi ja ymmärrettävästi. Arviointiselostuksen voidaan katsoa olevan sisällöltään riittävä ja lisäksi se on pyritty tekemään siten, että ympäristövaikutusten arvioinnista saatuja tuloksia voidaan käyttää hyväksi hankkeen jatkosuunnittelussa.

Arviointiselostuksesta laadittu tiivistelmä on kokonaisuutena helpotajuinen ja selkeä. Sen perusteella saa kuvan sekä itse arviointimenettelystä että hankkeen ympäristövaikutuksista. Tiivistelmässä käytetyt kartta-aineistot ovat epäselviä, joiden perusteella ei saa selkeää kuvaa toimintojen sijoittumisesta alueelle.

Tiedot hankkeesta ja sen sijainnista

Arviointiselostuksessa on kerrottu pääsääntöisesti selkeästi mitä eri toimintoja alueelle on kaavailtu ja ymmärrettävästi selvitetty mitä eri toiminnot tarkoittavat. Kaikilta osin arviointiohjelmassa olevia puutteita ei ole arviointiselostuksessa korjattu. Esimerkiksi kaatopaikalle sijoitettavasta erityisjätteestä ei ole arviointiselostuksessa kerrottu riittävästi. Samoin pilaantuneiden maiden loppusijoitettavan massan määrää ei ole arvioitu ja kerrottu riittävän kattavasti ja yksilöidysti.

Arviointiselostuksessa olevat kartat (sivuilla 30 – 32), joissa esitetään eri vaihtoehtojen mukaisia toimintojen sijoittumista alueelle, ovat epäselviä. Niiden perusteella ei pysty hahmottamaan kaikkien toimintojen sijoittumista alueelle, eikä niiden perusteella saa esimerkiksi kuvaa kuinka eri toimintojen vesienkeräysjärjestelmät kytkeytyvät toisiinsa.

Tiedottaminen ja kansalaisten osallistuminen

Varkauden kaupungin tiedottaminen hankkeesta ja sen vaikutusten arvioinnista on tapahtunut hyvin koko arviointimenettelyn aikana. Arviointimenettelyn aikana on huolehdittu hyvin lähiasukkaiden osallistumisesta ja vaikutusmahdollisuuksista, vaikkakin tehdyn puhelinhaastattelun perusteella puolet ei muistanut kuulleensa lainkaan arviointimenettelyn vireillä olosta. Tämä kuvastaa sitä, että lisätiedottamista hankkeen etenemisestä tarvitaan. Jatkossa tulisikin panostaa siihen, että lähialueen asukkaat saavat varmasti tiedon meneillään olevista suunnitelmista. Samoin työntekijöiden tiedonsaantiin tulee kiinnittää huomiota. Työntekijöille tulee erityisesti antaa tietoa millaisista jätteistä on kysymys ja millaisia työsuojelutoimenpiteitä tarvitaan eri jätteitä käsiteltäessä.

Arviointiselostuksessa olisi tullut esittää niitä mahdollisia tapoja ja keinoja, joita hyväksikäyttäen varmistetaan lähialueen asukkaiden osallistuminen ja tiedonsaanti varsinaisen toiminnan aikana.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Pohjois-Savon alueella on meneillään kolme pilaantuneiden maiden käsittelypaikkahanketta, joissa kahdessa Tielikelaitos on toimijana. Näiden eri hankkeiden kytkeytyminen toisiinsa olisi tullut esittää tarkemmin arviointiselostuksessa.

Hankkeen toteuttamisvaihtoehdot

Hankkeen toteuttamisvaihtoehdot on kerrottu arviointiselostuksessa hyvin.

Vaihtoehdon 1 mukainen kehityssuunta perustuu siihen olettamukseen, että nykyistä jätealueen täyttöä jatketaan myös vuoden 2007 jälkeen, vaikka nykyisen jätetäytön pohjarakenne ei täytä kaikilta osin vuoden 2007 jälkeisiä vaatimuksia. Pohjois-Savon ympäristökeskus korostaa, että tämän kehityssuunnan mahdollisuus ratkaistaan vasta toiminnan lupakäsittelyn yhteydessä, eikä tässä yhteydessä oteta kantaa, saati tehdä ratkaisuja, tämän vaihtoehdon paremmuudesta tai huonommuudesta. Nyt tarkoituksena on arvioida eri vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia, joiden perusteella lupakäsittelyssä vasta harkitaan vaihtoehdon 1 mukaisen kehityssuunnan mahdollisuus.

Vaikutusalueen raja

Vaikutusalueiden rajaukset ovat pääpiirteissään oikeanlaiset, joskin ne olisivat vaatineet tarkennusta ja ymmärrettävää selvennystä esim. pöly- ja meluvaikutusten osalta. Esimerkiksi pölyvaikutusten laajuus, suunta ja vaikutusmekanismi eivät toimintojen luonteista johtuen ole yhteneviä meluvaikutusten kanssa. Tästä johtuen kullekin vaikutukselle olisi tullut määritellä tarkemmin sille ominainen vaikutusalue. Erityisesti sosiaalisten vaikutusten raja

Vaikutukset asutukseen

Hajuhaittojen osalta olisi tullut tarkastella tarkemmin hajun leviämistä asuinkiinteistöille, koska käsittelykeskuksessa on tarkoitus väli

Vaikutukset maankäyttöön

Suojapuustoa koskevia määräyksiä voidaan antaa toimintaa koskevassa lupapäätöksessä vain sille kiinteistön, jolla toiminta sijaitsee. Arviointiselostuksessa olevien karttojen perusteella osa toiminnoista on sijoitettu niin lähelle kiinteistön rajaa, ettei niille osin voida suojapuustoa koskevia määräyksiä. Tästä syystä jatkosuunnittelussa alueelle tulevat toiminnot tulee sijoittaa siten, että suojapuusto voidaan jättää ko. kiinteistölle.

Käsittelylaitoksen perustaminen ja sitä kautta pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamistoiminnan vilkastuminen edesauttaa pilaantuneiden maa-alueiden uudiskäyttöä. Tämä uudiskäyttö voi edesauttaa erityisesti Varkauden kaupungin alueella valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden saavuttamista, koska se eheyttää paikallisesti yhdyskuntarakennetta. Myös muiden toiminta-alueella olevien taajamien osalta samaista eheytymistä yhdyskuntarakenteen eheytymistä voidaan olettaa tapahtuvan.

Kuljetusreitin roskaantumisen arviointiin ja roskaantumisesta aiheutuvien vaikutusten ehkäisemiseen ei ole arviointiselostuksessa kiinnitetty riittävästi huomioita. Yleisesti koko maassa kaatopaikoille johtavien teiden varrella on havaittavissa roskaantumista, jota yleisellä jätehuollon järjestämisellä, ohjauksella ja neuvonnalla voidaan merkittävästi vähentää.

Vaikutukset elinkeinoelämään

Pohjois-Savon ympäristökeskuksen ja muidenkin alueellisten ympäristökeskusten alueilla on yhteensä tuhansia pilaantuneita maa-alueita, joista sadat ovat kiireellisesti kunnostettavien kohteiden listalla. Näiden kohteiden kunnostaminen pääsee todenteolla käyntiin vasta, kun on olemassa alueellinen käsittelypaikka. Arviointiselostuksessa olisi kaivannut arviointia siitä, miten paljon taloudellisia säästöjä saadaan paikallisesti aikaan, kun hanke toteutuu.

Vaikutukset maisemaan

Maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointiin olisi tullut sisällyttää kuvasovitteita, joilla olisi voinut arvioida kaukomaisemaan kohdistuvia vaikutuksia. Nykyinen matala jätealue ei sanottavasti näy kaukomaisemaan, mutta uuden yhdyskuntajätealueen lakikorkeus on esitetty rakennettavaksi sellaiseen korkeuteen, että sillä luultavasti on vaikutuksia kaukomaisemaan, vaikka arvioinnissa ei sellaiseen päätelmään ole päädyttykään.

Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Liikenteeseen kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu hyvin, ottaen huomioon liikennemäärien maksimitilanteet.

Liikenteen kasvun ei ole katsottu aiheuttavan merkittävää haittaa asukkaille eikä liikenneturvallisuuden heikkenemistä. Tätä ei ole kuitenkaan selvitetty miten ja miksi tällaiseen päätelmään on päädytty.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Käsittelykentältä ja loppusijoitusalueelta syntyvien vesien johtaminen ensin omaan tasausaltaaseen ennen näiden vesien johtamista alueen kaatopaikkatoimintaa varten rakennettuun tasausaltaaseen on hyvä ratkaisu. Tällöin voidaan turvata, ettei mahdollisissa vahinkotilanteissa haitta-aineita sisältäviä vesiä pääse kaatopaikan tasausaltaaseen ja sitä kautta Varkauden kaupungin Akonniemen puhdistamolle. Käsittelykeskuksen tasausaltaan mitoituksessa on kuitenkin huomioitava jatkossa mikä on määräävänä mitoistustekijänä tasausaltaan koolle. Alueelle rakennettavien pintarakenteiden ja asfaltointien johdosta määräävänä mitoistustekijänä saattaa olla hetkellinen rankkasade, eikä sulamisvedet, joita usein käytetään tasausaltaiden koon mitoistustekijöinä.

Suotovesien määrän ja laadun tarkempaa arviointia olisi kaivattu myös arviointiselostuksessa. Näiden arvioiminen on tosin hankalaa, koska vastaavanlaisesta toiminnasta ei ole

koko valtakunnasta vielä riittävästi kokemuspohjaista tietoa. Muutoin vaikutukset lähialueen hydrologiaan on kerrottu ymmärrettävästi ja selkeästi.

Arviointiselostuksessa ei ole riittävästi kerrottu alueen pohjaveden tasosta, eikä selvästi kuvattu nykyisen pohjavesitarkkailupisteiden sijaintia. Koska jo nykyisestä kaatopaikka-toiminnasta on ollut vaikutuksia pohjaveteen, ei arviointiselostuksen perusteella voi riittävän tarkasti arvioida pohjaveteen jo kohdistuneita vaikutuksia ja millaisia vaikutuksia jatkossa pohjaveteen kohdistuisi esim. vaihtoehdon 1 toteutuessa.

Pilaantuneiden maiden käsittelypaikan suotovesien vaikutusten arvioinnissa on kiinnitetty liian vähän huomiota raskasmetallien liukenevuuteen. Raskasmetallimaita tultaneen huomattavassa määrin loppusijoittamaan, vaikka osa näistä massoista käytettäisiinkin hyötykäyttökohteissa. Raskasmetallien liukenevuus voi kaatopaikoilla olla huomattavaakin, joten niistä aiheutuvien vaikutusten arviointiin olisi tullut kiinnittää enemmän huomiota.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Maa- ja kallioperään kohdistuvien vaikutusten arviointi on epämääräinen eikä sen perusteella saa kokonaiskuvaa niihin kohdistuvista vaikutuksista.

Alueella tehtyjen seismisten refraktioluotausten perusteella käsittelyalueen kallioperässä seismiset nopeudet ovat alimmillaan olleet lähellä voimakkaasti rapautuneissa kallioissa olevien etenemisnopeuksia. Tämän asian käsittely on arviointiselostuksessa jäänyt liian vähälle huomiolle, eikä sanallisesti kuvatusa tilanteesta pääse riittävän hyvin perille missä esimerkiksi nämä heikkousvyöhykkeet tarkkaan ottaen sijaitsevat.

Käsittelykeskuksen rakentamisella ei selostuksen mukaan ole vaikutusta alueella olevaan maa- ja kallioperään, mutta tarkasteluun olisi voinut sisällyttää myös kuinka paljon muualla voidaan säästää neitseellisiä maa-aineksia ja erityisesti millaista osuutta kokonaisuudesta em. määrä vastaa, kun käsiteltyjä pilaantuneita maita ja teollisuuden sivutuotteita käytetään korvaavana materiaalina esim. maarakentamisessa.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja eläimistöön

Arviointiselostuksessa on mainittu, että Putaanvuoren ja Paalasan seudulta on tehty lintuhavaintoja, muttei eritelty lainkaan millaisia havaintoja on tehty ja kenen toimesta. Tätä asiaa olisi tullut selventää arviointiselostuksella ja tarkastella, mitä vaikutuksia hankkeen toteutumisella on em. alueiden linnustoon.

Käsittelykeskuksen eteläpuolella olevalle Metsälän Natura-alueelle kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu selkeästi ja ymmärrettävästi. Samalla arviointiselostuksessa on annettu selkeitä toimenpiteitä siihen, kuinka hankkeen toteutumisesta mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia estetään em. Natura-alueelle.

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Toiminnasta syntyvien vaikutusten arviointi ilmastoon on esitetty ymmärrettävästi ja selkeästi sekä esitetty toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää ilmastoon kohdistuvia vaikutuksia. Pölyvaikutusten arviointi lähialueille olisi pitänyt tehdä yksilöidymmin ja esittää esim. kartoin mille alueille mahdolliset pölyvaikutukset ulottuvat.

Meluvaikutukset

Arviointiselostuksessa on selvästi esitetty kunkin eri toiminnon meluvaikutuksia, mutta eri toimintojen yhteysvaikutukset olisi tullut myös esittää. Nyt näiden yhteysvaikutusten arvioiminen on mahdotonta. Erityisesti meluvaikutusten arvioiminen häiriintyvillä kohteilla, kuten alueen virkistyskäytölle, Metsälän Natura-alueelle, loma-asutukselle jne. tulisi jatkosuunnittelun yhteydessä tarkastella tarkemmin sekä esittää tarvittaessa laskennalliset meluarvot häiriintyvissä kohteissa.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin

Käsittelykeskuksen rakentamisella ja pilaantuneiden maamassojen käsittelyllä on lähinnä vaikutusta käsittelykeskuksen työntekijöiden terveyteen. Näiden henkilöiden mielipiteitä ja ajatuksia on kuunneltu ja kerätty hyvin. Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen työsuojelullisin menetelmin on tärkeää, jotta työntekijöiden turvallinen työympäristö voidaan turvata.

Arviointiselostuksessa on arvioitu riittävästi ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia.

Kun varsinainen käsittelytoiminta hoidetaan toiminnalle mahdollisesti myönnettävän ympäristöluvan mukaisesti, ei toiminnasta ennakkoon arvioiden pääse syntymään lähialueiden ihmisten terveyteen vaikuttavia haitallisia vaikutuksia.

Merkittävimmät ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin kohdistuvat vaikutukset ovat tässä hankkeessa, kuten myös muissa vastaavanlaisissa hankkeissa, lähinnä koettuja terveysvaikutuksia. Näiden vaikutusten lieventämiseen ja ennaltaehkäisemiseen kannattaa paneutua jo ennen varsinaisen toiminnan alkamista ja erityisesti itse toiminnan aikana. Tällöin hankkeen etenemisestä tiedottaminen on keskeisessä asemassa. Tiedottamisen tulisi olla avointa ja jatkuvaa.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisten vaikutusten arviointi on tehty arviointiohjelman ja siitä annetun yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti ja huomioitu taloudellisten vaikutusten tarkastelu myös elinkeinotoimintoihin kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta.

Haittojen torjunta ja lieventäminen

Haitallisten vaikutusten torjuntaa ja niiden lieventämistä on tarkasteltu arviointiselostuksessa seikkaperäisesti ja esitetty toimivia ratkaisuja ja toimintatapoja. Erityisesti koettujen meluvaikutusten lieventämiseen on esitetty käyttökelpoisia ja hyviä ratkaisuja.

Toiminnan avoimuus tulee olemaan merkittävin koettuja terveysvaikutuksia lieventävä tekijä toiminnan aloittamisen ja itse toiminnan aikana.

Ympäristölupahakemukseen tulisi liittää selkeät suunnitelmat siitä, kuinka poikkeuksellisissa sääoloissa, kuten sade, tuuli jne., toiminta järjestetään siten, että hule- yms. vedet voidaan hallitusti johtaa tarvittavaan käsittelyyn.

Vahinkotilanteisiin ja onnettomuuksiin varautuminen

Toiminnassa mahdollisesti syntyvät vahinkotilanteet ja mahdolliset onnettomuudet on arviointiselostuksessa kerrottu vain pääpiirteissään. Koska toiminnassa käsitellään ympäristölle ja terveydelle vaarallisia aineita olisi vahinkotilanteisiin ja onnettomuuksiin varautuminen tullut esittää yksilöidymmin. Esimerkiksi toimintakaavion esittäminen tai vastaava muunlainen esittämistapa, jolla voitaisiin varmistaa, että onnettomuustilanteiden kautta ta-

pahtuvat haitat ympäristölle ja lähialueen asukkaille sekä alueella työskenteleville olisivat mahdollisimman pienet, olisi ollut tarpeen esittää arviointiselostuksessa.

Epävarmuustekijät

Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettyjen tietojen, tulosten, menetelmien jne. epävarmuustekijät olisi tullut esittää selkeästi ja ymmärrettävästi arviointiselostuksessa. Arvioinnissa olevien epävarmuustekijöiden tiedostaminen ja ymmärtäminen antaisi luotettavuutta tehdyille arvioinneille.

Vaihtoehtojen vertailu

Arviointiohjelman kappaleessa 8 on kerrottu vaihtoehtojen vertailun perustuvan hankkeelle annettaviin ympäristötavoitteisiin, jotka tultaisiin tekemään kesäkuussa 2003. Arviointiselostuksessa ei kuitenkaan ole selvennetty, kuinka nämä tavoitteet on annettu tai määriteltä. Hankkeelle esitetyt ympäristötavoitteet olisi tullut esittää selvästi arviointiselostuksessa ja seikkaperäisesti kertoa, kuinka niiden pohjalta vaihtoehtojen vertailu on tehty. Nyt ympäristötavoitteet on asetettu vain hyvin ylimalkaisesti.

Muutoin vaihtoehtojen vertailu antaa suuntaviivoja jatkosuunnittelulle.

Vaikutusten seurantaohjelma

Käsittelylaitoksella tullaan käsittelemään monin eri tavoin pilaantuneita maita. Osa näistä maista saatetaan luokitella ongelmajätteiksi. Tämän vuoksi toiminnan seurantaan ja mahdollisten vaikutusten seuraamiseksi laadukkaan ja kattavan seurantaohjelman tarpeellisuus on erityisen tärkeä.

Merkittävimmät vaikutukset saattavat ilmetä ennakkoon arvioiden joko pintavalunta- ja suotovesien välityksellä tai pölyn kautta. Myös meluvaikutukset saattavat olla paikoin merkittäviä.

Seuranohjelma on hyvin ylimalkainen, eikä se kata kaikkea niitä asioita, joita eri toimintojen seurannan tulisi sisältää. Seurantaohjelmassa olisi tullut esittää yksilöidymmin mitä vaikutuksia seurataan ja miten se tehdään. Tällöin sen tulisi sisältää koko jätekeskuksen alueella olevien vaikutusta aiheuttavien toimintojen vaikutusten seurannan.

Yhteenveto

Arviointiselostuksessa on pienin poikkeuksin arvioitu hyvin ja kattavasti vaikutukset pohja- ja pintavesiin, vaikutukset ilmaan, melun vaikutukset, vaikutukset terveyteen, kasvillisuuteen, eläimistöön ja maisemaan, sosiaaliset vaikutukset, vaikutukset nykyiseen ja suunniteltuun maan käyttöön sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Arviointiselostuksessa esitetty varautuminen häiriö- ja onnettomuustilanteisiin ei kaikilta osin anna täyttä kuvaa mahdollisista häiriö ja onnettomuustilanteista, joita toimintaan sisältyy.

Arviointiselostuksessa esitetty vaikutusten seurantaohjelma ei kata kaikkea niitä asioita, joita eri toimintojen seurannan tulisi sisältää. Seurantaohjelmassa olisi tullut esittää yksilöidymmin mitä vaikutuksia seurataan, milloin seurataan ja miten seuranta tehdään.

Arviointiselostus antaa mahdollisuudet hankkeen jatkosuunnittelulle siten, että jatkosuunnittelussa nyt havaittuja vaikutuksia voidaan ehkäistä ja vähentää.

Arviointimenettelyn aikana tiedottaminen arvioinnin etenemisestä on tehty hyvin ja kansalaisille on annettu mahdollisuus osallistua arviointiin.

Arviointiselostus täyttää YVA- lainsäädännön ympäristövaikutusten arviointiselostukselle asettamat vaatimukset.

ARVIOINTISELOSTUKSEN JA YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta on nähtävillä arviointiohjelman ja -selostuksen kanssa kuukauden ajan 03.12.2003 alkaen Heinäveden, Joroisten, Jäppilän, Kangaslammin ja Leppävirran kunnanvirastoissa sekä Varkauden kaupungin teknisessä virastossa ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksessa.

JAKELU JA MAKSUT

Varkauden kaupunki, PL 208, 78201 Varkaus

Yhteysviranomaisen lausunnosta peritään ympäristöministeriön asetuksen alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista (1415 / 01) mukainen maksu.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksunmäärämisestä.

Maksu on 5000 €, joka peritään hankkeesta vastaavalta, eli Varkauden kaupungilta.

Johtaja

Markku Henttonen

Ympäristöinsinööri

Jorma Lappalainen

Liite: Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä

Tiedoksi:

- Alueelliset ympäristökeskukset
- Lausunnon antajat
- Mielipiteen esittäjät
- Suomen ympäristökeskus
- Ympäristöministeriö
- Varkauden kaupunginhallitus
- Leppävirran kunnanhallitus
- Varkauden kaupungin tekninen lautakunta
- Leppävirran kunnan ympäristölautakunta
- Heinäveden kunnanhallitus
- Heinäveden kunnan ympäristölautakunta

Joroisten kunnanhallitus
Joroisten kunnan ympäristölautakunta
Jäppilän kunnanhallitus
Jäppilän kunnan ympäristölautakunta
Kangaslammin kunnanhallitus
Kangaslammin kunnan ympäristölautakunta
Itä-Suomen lääninhallitus, Kuopion alueellinen palveluyksikkö
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon TE-keskus
Savo-Karjalan tiepiiri
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry.

Luettelo lausunnonantajista ja mielipiteen esittäjistä

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri
Joroisten kunta, kunnanhallitus
Pohjois-Savon liitto
Itä-Suomen lääninhallitus
Leppävirran kunta, rakennus- ja ympäristölautakunta
Jäppilän kunta, kunnanhallitus
Savo-Karjalan tiepiiri
Varkauden kaupunki, kaupunginhallitus
Varkauden kaupunki, tekninen lautakunta
Kangaslammin kunta, kunnanhallitus

Liite Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamaan lausuntoon koskien Riikinnevan jätteenkäsittelyalueen kehittämistä / laajentamista 03.12.2003

Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on varmistaa, että ympäristövaikutukset selvitetään riittäväällä tarkkuudella merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien hankkeiden suunnittelussa ja että ne kirjataan tulevien päätöksenteon pohjaksi. Ympäristövaikutusten arviointi ei siis ole itsessään päätös, eikä siinä oteta kantaa hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen korvaamisen haitankärsijälle, eikä siinä myöskään oteta kantaa suoranaisesti yksittäisiin yksityiskohtiin. Korvaus yms. vaateet käsitellään hankkeen jatkosuunnittelun ja päätöksen teon yhteydessä, kuten esim. vesilain tai tielain mukaisessa käsittelyssä. YVA-menettelyn tavoitteena on myös lisätä kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa suunnitteluun.

YVA-menettely jakautuu kahteen vaiheeseen, arviointiohjelma- ja arviointiselostusvaiheeseen. Arviointimenettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa kerrotaan mm., mitä vaihtoehtoja ja vaikutuksia suunnittelun aikana selvitetään. Ohjelman jälkeen laadittava ympäristövaikutusten arviointiselostus sisältää mm. vaihtoehtojen vaikutukset sekä haittojen ehkäisy- ja rajoittamistoimet.

Yhteysviranomainen kuuluttaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen vireilläolosta, kerää mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden pohjalta oman lausuntonsa asiakirjojen riittävytydestä. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla tahoilla on YVA-menettelyssä mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoaikavälien sisältöön selvitettävien vaihtoehtojen ja ympäristövaikutusten osalta.

Seuraavassa on kerrottu lyhyesti niitä käsitteitä ja termistöä, jota yleensä käytetään ympäristön vaikutusten arvioinnista annetun lain (468/1994 muutettu 267/1999) mukaisessa arviointimenettelyssä:

Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja/tai välillisiä vaikutuksia, jotka kohdistuvat mm.:

- Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- Maaperään, vesiin, ilmaan ja ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- Luonnonvarojen hyödyntämiseen
- Edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa arvioidaan ja selvitetään hankkeiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja kuullaan niitä, joiden oloihin ja etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Arviointimenettely alkaa hankkeesta vastaavan esitettyä arviointiohjelmaa ja päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon arviointiselostuksesta.

Hankkeesta vastaavalla tarkoitetaan sitä toiminnanharjoittajaa, joka on vastuussa toiminnan suunnittelusta tai toteuttamisesta.

Yhteysviranomaisella tarkoitetaan asetuksella säädettyä viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään asianmukaisesti. Yhteysviranomainen kokoaa annetuista lausunnoista ja mielipiteistä yhteenvetä ja liittää sen hankkeesta vastaavalle antamaansa lausuntoon. Yhteysviranomainen on aina asetuksen mukaan alueellinen ympäristökeskus.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla tarkoitetaan hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa kuinka he aikovat arvioida hankkeesta aiheutuvat vaikutukset, mitä selvityksiä heillä on tarkoitus tehdä arvioinnin pohjaksi sekä kuinka he aikovat järjestää ihmisten kuulemisen ja osallistumisen.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksella tarkoitetaan asiakirjaa, jossa hankkeesta vastaava esittää tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista, hankkeen aiheuttamista vaikutuksista sekä esittää haittojen vähentämiseksi tekemiään ratkaisuja. Arviointiselostusta laatiessaan hankkeesta vastaava ottaa huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon.

Osallistumisella tarkoitetaan sitä vuorovaikutusta ja keskustelua, jota käydään hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten sekä hanke- tai vaikutusalueella asuvien välillä.